



Lyngdal kommune

Postboks 353  
4577 LYNGDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ildikó Nordensvan, 37 01 75 51

## Utslippstillatelse for utslipp av rensed avløpsvann fra Lyngdal tettbebyggelse

**Statsforvalteren i Agder gir Lyngdal kommune ny utslippstillatelse til utslipp av avløpsvann for inntil 13 620 personekvivalenter fra Lyngdal tettbebyggelse etter forurensningsloven §§ 11, jf. §§ 16, 22 og 40 og forurensingsforskriften § 14-4.**

**Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.**

**Det er satt krav om sekundærrensing for alle utslipp større enn 50 personekvivalenter i tettbebyggelsen.**

**Statsforvalteren setter strengere utslippskrav enn omsøkt, og setter også krav om fosforfjerning.**

**Overvåking av resipienten skal gjennomføres hvert tredje år.**

**Statsforvalteren fatter vedtak om gebyrsats 3 for saksbehandlingen. Lyngdal kommune skal betale kr 187 100,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen, jf. forurensningsforskriften § 39-3.**

**Vedtak om tillatelse og vedtak om gebyrsats kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.**

Vi viser til Lyngdal kommune sin søknad om ny tillatelse for Holmsundet avløpsanlegg datert 2. desember 2022, møte den 30. oktober 2023 og kommentar til utkast til ny utslippstillatelse i e-post av 10. og 13. november 2023.



## 1. Vedtak

### 1.1 Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder fatter vedtak om ny utslippstillatelse for Lyngdal kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Lyngdal tettbebyggelse etter lov 13.3.1981 nr. 6 om vern mot forurensinger og om avfall (forurensningsloven) på visse vilkår.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brevet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven §§ 11, jf. forurensningsloven §§ 16, 22 og 40 og forurensingsforskriften § 14-4.

De vedtatte vilkårene er i tråd med forurensningslovens krav om å redusere forurensning så langt som mulig og hva som er mulig å oppnå ved bruk av beste tilgjengelige teknikker (BAT) for avløpssektoren.

### 1.2 Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr i vårt brev datert 26. januar 2023 og varsel om ny gebyrsats den 24. oktober 2023. Vi varslet sats 3 som tilsvarer kr 187 100,-.

Lyngdal kommune skal betale et gebyr for Statsforvalterens saksbehandling, jf. forurensningsforskriftens kapittel 39-3. Grunnlaget for valg av gebyrsats er ressursbruk hos Statsforvalteren ved behandling av søknaden. I dette tilfellet omfattet saksbehandlingen en ny utslippstillatelse, og vår ressursbruk inkluderte bl.a. gjennomgang av søknaden, korrespondanse med søker, høring av saken, møte med kommunen og konsulenten samt endelig ferdigstilling av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Miljødirektoratet ettersender faktura med innbetalingsblankett.

### 1.3 Frister

**Tabell 1.** Viser oversikt over krav med spesifikke frister satt i tillatelsen

Tiltak	Frist	Referanse
Oppdatere tettbebyggelsens utslippsstørrelse. Oppdatert oversikt over skal sendes til Statsforvalteren.	innen 1. mars 2024	1.1
Oppdatere miljørisikovurderinger av det samlede avløpssystemet	Årlig	2.6.1
Utarbeide/oppdatere helhetlig handlingsplan for kommunens avløpssystem, inkludert: <ul style="list-style-type: none"><li>Plan for trinnvis tilknytning</li><li>Plan for fornying av avløpsnett</li><li>Plan for å redusere tilførsler av overvann og annet fremmedvann til det kommunale avløpssystemet, samt vurdere behov for rensing av forurenset overvann</li></ul>	Første gangen 31.12.2025 deretter årlig gjennomgang	2.7 3.1.1 3.1.3
Dokumentere årlige utslippsmengder fra overløp	<b>Første gang:</b> 1.3.2026	3.1.4, 11



	Årlig (rapporteringskrav)	
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere innlekking av fremmedvann og utslipp fra overløp	Kontinuerlig	3.1.3, 3.1.4
Sanere overløp som er i strid med tillatelsen	31.12.2030	3.1.4, 3.2
Innføre systematisk kartlegging av utlekking fra ledningsnett	30.09.2025	3.1.5
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utlekking	Kontinuerlig	3.1.5
Dokumentere ledningsnettets virkningsgrad	<b>Første gang:</b> 1.03.2026 Deretter hvert 3. år	3.1.5, 11.2
For utslipp som tidligere var regulert av kap. 13: Ha oppgradert til sekundærrensing	31.12.2030	3.2
Påslipp Krav til vurdering av påslipp i miljørisikovurderingen	Kontinuerlig	3.2.5 2.6.1
Overvåkingskrav for E. coli	Fra 1.5 til 31.10 hvert år	3.2
Sende inn forslag til oppdatert overvåkingsprogram	1. mars 2024, hvert 3. år	8.1 og 8.2
Legge inn overvåkingsdata i Vann-nett	Innen 1.3, hvert 3. år	8.4
Etablere system for vurdering av energiforbruk	30.09.2026	9.1
Rapportere avløpsdata til forurensningsmyndighetene via Altinn	Årlig innen 1.3.	11.1
Rapportere driftsdata og vurdering av driften som vedlegg til Altinn-skjema	Årlig innen 1.3.	8.3 og 11.2

## 2. Bakgrunn og søknaden

Lyngdal kommune har vedtatt å bygge et nytt renseanlegg for rensing av sanitært avløpsvann fra Lyngdal tettbebyggelse. I forbindelse med dette har kommunen søkt om ny tillatelse til utslipp av rensed avløpsvann fra Holmsundet renseanlegg.

Det nye anlegget, Holmsundet renseanlegg, skal erstatte det eksisterende renseanlegget som ble satt i drift i 1996 og er nå utdatert. Det nye anlegget skal bygges nært det gamle, og samme utløpsledning skal benyttes. Utslippene vil bli ført til Rosfjorden.

Det nye renseanlegget vil ha en samlet belastning i maksuke i 2050 på om lag 13 620 pe.

Lyngdal kommune planlegger å sette det nye renseanlegget i drift i 2025.

Kommunen søker om utslippstillatelse i tråd med forurensningsforskriften kapittel 14:



- $\text{BOF}_5$  -mengden i avløpsvannet reduseres med minst 70 % av det som blir tilført renseanlegget eller ikke overstiger 25 mg  $\text{O}_2$ /l ved utslipp og
- $\text{KOF}_{\text{Cr}}$  -mengden i avløpsvannet reduseres med minst 75 % av det som blir tilført renseanlegget eller ikke overstiger 125 mg  $\text{O}_2$ /l ved utslipp.

Renseanlegget planlegges med sekundærrensing gjennom et biologisk rensetrinn med hjelp av Moving Bed Biofilm Reactor (MBBR). Anlegget vil i tillegg ha forbehandling (innløpsrister og sand- og fettfang) og slambehandling (samt mottak for septik- og eksternslam).

Kommunen opplyser at det er satt av plass dersom det skulle komme krav om fjerning av fosfor, nitrogen, eller andre komponenter i avløpsvannet.

#### Informasjon om tettbebyggelsen

Lyngdal kommune eier og drifter tolv avløpsrenseanlegg som har utslipp fra mindre tettbebyggelser (50-10 000 pe) i henhold til kapittel 13 i forurensningsforskriften. Fire av disse renseanleggene har utslipp til Rosfjorden:

- Austad RA (slamavskiller, 150 pe)
- Hansvik RA (slamavskiller, 200 pe)
- Svenevik RA (slamavskiller, 450 pe)
- Holmsundet (silanlegg, 6100 pe)

Ifølge søknaden skal Nye Holmsundet RA behandle avløp fra dagens Holmsundet RA og Svenevik RA.

### **3. Rettslig utgangspunkt**

#### **Forurensningsloven**

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Avløpsanlegg trenger tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven § 11, jf. § 16, og forurensningsforskriften § 14-4.

#### **Forurensningsforskriften del 4 Avløp**

EUs avløpsdirektiv er tatt inn i norsk rett i blant annet forurensningsforskriften kapittel 11 og 14 med vedlegg.

Forurensningsforskriften kapittel 14 gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann og til elvemunning, eller større enn 10 000 pe til sjø. Kapittel 14 gjelder ikke for utslipp av sanitært avløpsvann fra avløpsrenseanlegg med utslipp mindre enn 50 pe.



Statsforvaltaren er forurensningsmyndighet etter kapittel 14, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12. I henhold til forurensningsforskriften § 14-4 kan ingen sette i verk nye utslipp eller øke utslipp vesentlig uten at utslippstillatelse er gitt.

Forurensningsforskriften § 14-8 har krav om at avløpsvann med utslipp til mindre følsomt område skal gjennomgå sekundærrensing. Kravene i forurensningsforskriften kapittel 14 er imidlertid minimumskrav for utslipp av kommunalt avløpsvann og Statsforvalteren kan stille strengere krav for å ivareta målene i vannforskriften om god tilstand.

### **Naturmangfoldloven**

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når vi treffer beslutninger som berører naturmangfold. De aktuelle rettsprinsippene omfatter:

*kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og til sist prinsippet om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.*

### **Vannforskriften**

Forskrift 15.12.2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027, med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Målet i den regionale vannforvaltningsplanen er at vannforekomsten skal ha god økologisk og god kjemisk tilstand innen 2027.

Ved økte utslipp til en vannforekomst med dårlig kjemisk og/eller økologisk tilstand må forurensningsmyndigheten vurdere om økningen er til hinder for å oppnå miljømålene. I henhold til vannforskriftens § 4 skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenoprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Det betyr at forurensningsmyndigheten ikke kan gi tillatelse til utslipp som kan føre til at tilstanden i en vannforekomst "forringes" eller som fører til at det er fare for at miljømålet ikke nås, jf. vår vurdering under vedtakets kapittel 3.4.

### **Plan- og bygningsloven**

Plan- og bygningsloven § 27-2 Avløp har krav om at før opprettelse eller endring av eiendom til bebyggelse eller oppføring av bygning blir godkjent, skal bortledning av avløpsvann være sikret i samsvar med forurensningsloven.



## Nasjonalt prioriterte stoffer

Forurensningsmyndighetene har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer slik at utslipp av slike stoffer blir stanset.

## FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FNs bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 og består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. De handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Norge er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030. Regjeringens plan for å nå bærekraftsmålene i Norge er lagt frem i Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening».

FNs bærekraftsmål nummer 6 handler om bærekraftig vannforvaltning, og enkelte delmål har vekt på tema som berører avløpssektoren, jf. delmål 6.1–6.4. Bærekraftsmål nummer 14 *Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling* er også relevant i kravstillingen i avløpstillatelsen.

## 4 Statsforvalterens vurdering

### 4.1 Formålet med tillatelsen

Avløpssektoren ivaretar samfunnskritiske funksjoner, og god avløpshåndtering er avgjørende for helse og miljø, jf. *Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser*, på oppdrag for Kommunal- og distriktsdepartementet, Klima- og miljødepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, datert 25. januar 2022. Det er også fastsatt nasjonale mål for denne sektoren i tillegg til FNs bærekraftsmål. Bærekraftig vannhåndtering og sirkulær økonomi er et prioritert område ved Statsforvalterens avgjørelse om å fastsette krav i tillatelse for avløpsanlegg. Avløpsanleggene må oppgraderes for å sørge for en framtidsrettet og bærekraftig avløpssektor.

Formålet med tillatelsen er å verne miljøet mot uheldige påvirkninger fra utslipp av kommunalt avløpsvann og å oppnå god kjemisk og økologisk tilstand i de vannforekomstene det gjelder, jf. vannforskriftens mål og bestemmelser.

Tillatelsen setter krav om tilfredsstillende oppsamling og rensing av avløpsvannet samt at kommunen iverksetter tiltak for å hindre forurensing fra overløp og lekkasjer på avløpsnett. En av utfordringene knyttet til å oppnå bærekraftsmålene innenfor avløpssektoren i Norge, er at mye av ledningsnett er gammelt, og det er i tillegg lav fornyelsestakt. For langsom fornying av avløpsnett fører til risiko for spredning av urensset avløpsvann til vannforekomster og drikkevannsnett og fare for spredning av smittsomme sykdommer. Å tilpasse vann- og sanitærssystemer til forventede klimaendringer som økt nedbør, flom og stigning av havnivå vil være en utfordring i mange kommuner. Vi har i tillatelsen derfor lagt stor vekt på vedlikehold av ledningsnett, jf. bærekraftsmål 6.1–6.4.



Miljøriskovurdering, inkludert klimatilpassing, er også sentralt i tillatelsen.

Vi har lagt vekt på hva som kan oppnås ved bruk av de beste tilgjengelige teknikker. I tillegg til retningslinjene i forurensingsloven er også prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 og føringene i vannforskriften lagt til grunn for vår vurdering.

## 4.2 Generelt

Statsforvalteren har utarbeidet vilkårene i tillatelsen på bakgrunn av en samlet vurdering av bestemmelsene i forurensningsforskriftens del 4 om avløp, og særlig kapittel 14.

Avløpsvann fra kommunale avløpsrenseanlegg vil påvirke sjøområdene ved å tilføre næringssalter, organisk stoff, bakterier og virus og tungmetaller fra urbane områder. Det er derfor viktig at avløpsanleggene driftes tilfredsstillende, og at teknikken følger beste praksis. Rensegraden ved sekundærrensing er bedre for både mikroplast og medisinske rester enn det som oppnås ved et kjemisk renseanlegg. Vi ser positivt på at Lyngdal kommune vil bygge et nytt og fremtidsrettet renseanlegg. Rensegraden i et sekundærrenseanlegg vil være betydelig høyere enn det som oppnås ved dagens avløpsanlegg, og høygradig rensing vil bidra til å oppnå miljømålene i vannforskriften.

Avløpsdirektivet er under revidering i EU, og forslag til nytt regelverk ble presentert i 2022. Den 16. oktober 2023 ble Rådet enige om sitt endringsforslag og endelig forslag til revidert direktiv ble presentert. Tema for revisjonen er å skjerpe renskrav og utvide rens tiltak ved renseanleggene. Det er også til vurdering å se på rens teknologi for legemiddelrester, mikroplast og antibiotika-resistente bakterier. Det er foreslått å fjerne muligheten for å stille lempeligere renskrav i form av kun primærrensning for utslipp til sjøområder der faren for eutrofi er lav. Det er heller ikke foreslått særskilte overgangsfrister for tettbebyggelser som har benyttet seg av denne muligheten. Det betyr at tettbebyggelser over 10 000 pe langs kysten fra Lindesnes til Grense Jakobselv sannsynlig vil få krav om å gå fra primærrensning til sekundærrensning. Det er også vurdert å skjerpe inn renskravene for utslipp av næringssalter. Endelig direktiv vil bli vedtatt ila. våren 2024.

Håndtering av slam ved og fra avløpsrenseanleggene må være i tråd med avfallsregelverket og gjødselverforskriften. Det er ønskelig å benytte slammet til landbruksformål dersom kvaliteten er tilfredsstillende. Dette bidrar til å oppnå de nasjonale målene som er satt i strategiplan for sirkulær økonomi, jf. *Nasjonal strategi for ein grøn, sirkulær økonomi*.

## 4.3 Forhold til plan og tettbebyggelsens størrelse

### 4.3.1 Planstatus og vurdering av naturmangfold

Renseanlegget skal ligge på eiendommene gnr./bnr. 64/1 og 64/6 i Lyngdal kommune. Området er i plan avsatt til havneformål, men kommunen søkte dispensasjon fra formålet i planen den 23. januar 2023, jf. «Detaljregulering for Hogganstien og Lyngdal havn», vedtatt 06.09.18, Planidentifikasjon: 201503. Søknad om dispensasjon er ferdigbehandlet av kommunen den 17. november 2023.



Det foreligger ikke registreringer av viktige naturtyper, eller arter i umiddelbar nærhet av renseanlegget, jf. Miljødirektoratets Naturbase og Artsdatabankens Artskart. Når det gjelder utslippspunktet er det gjort observasjoner av én nær truet fugleart. Ikke så langt fra utslippspunktet finner man også en forekomst av ålegras som svært viktig.

Det er dokumentert at utslipp av næringsstoffer og organisk stoff i avløpsvann kan føre til eutrofi og utgjøre risiko for naturmiljøet. Vi har derfor satt strengere krav i tillatelsen enn omsøkt.

Rosfjordsanden innerst i fjorden er en viktig badeplass. Det er campingplass og hotell i nærheten av stranden. Avløpsvann kan inneholde flere typer forurensning, inkludert bakterier, virus og miljøgifter. Disse vil kunne påvirke vannkvaliteten og medføre negative konsekvenser for friluftsliv og det biologiske mangfoldet. Statsforvalteren mener likevel at naturmiljøet blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom tillatelsens fastsatte vilkår. Videre anser vi at den eksisterende kunnskapen om området og dets biologiske mangfold er tilstrekkelig i forhold til sakens karakter, og godt nok til å kunne vurdere effektene av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 8.

I kunnskapsgrunnlaget skal også effekten av påvirkninger vurderes. Ved vår vurdering av miljøpåvirkninger fra avløpsanlegget har vi fokusert først og fremst på utslipp til vann, jf. vår vurdering under pkt. 4.5 nedenfor.

Føre-var-prinsippet og samlet belastning på økosystemet blir ivaretatt gjennom vilkårene i tillatelsen, jf. naturmangfoldloven §§ 9 og 10. Statsforvalteren viser også til at det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å unngå og begrense skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 11. Tiltakshaver plikter også å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense skadevirkninger på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12.

#### *4.3.2 Tillatelsens ramme – Tettbebyggelse og tilknytning til det nye renseanlegget, jf. pkt. 1.1 i tillatelsen*

Tettbebyggelsens størrelse er sentralt og avgjørende for myndighetsfordeling i avløpssektoren. Det er derfor satt krav om at kommunen til enhver tid skal ha oppdatert oversikt over utbredelse (areal) og størrelse av utslipp (pe beregnet som  $\text{BOF}_5$  etter NS 9426). Eventuelt septikslam skal inngå i pe-beregningen, jf. kommentarer fra Miljødirektoratet til forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k).

#### Krav om tilknytning til Holmsundet renseanlegg eller oppgradering av eksisterende renseanlegg

I søknaden er tettbebyggelsens geografiske utstrekning ikke opplyst i tilstrekkelig grad. Vi har i e-post av 10. og 13. november 2023 mottatt supplerende opplysninger om avgrensning av tettbebyggelsens størrelse. Tillatelsens rammer er fastsatt ut ifra informasjon i søknaden og de supplerende opplysningene.

Vi forutsetter at vedtatte reguleringsplaner har blitt lagt til grunn ved redegjørelse for tettbebyggelsens utstrekning.

Statsforvalteren har stilt krav om tilknytning til det nye renseanlegget og/eller oppgradering av alle renseanlegg i tettbebyggelsen. Kravene gjelder også for Sveneik RA (slamavskiller, 450 pe). Dette





anlegget er i dag regulert etter forurensningsforskriften kapittel 13, men anlegget tilhører Lyngdal tettbebyggelse etter forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k) og har utslipp til Rosfjorden, dvs. samme utslippssted som det planlagte avløpsanlegget. Dette medfører at Svenevik avløpsanlegg skal omfattes av kravene for Lyngdal tettbebyggelse.

#### Tilført organisk materiale til renseanlegget

I søknaden er det beregnet tilført organisk materiale (pe målt som BOF<sub>5</sub>) til 11 797 pe i 2020. I tillegg er det beregnet at rejektivannet fra slammottaket utgjør 1070 pe. Vi bemerker at beregningene ikke omfatter industripåslipp og påslipp fra olje- og fettutskillere. Vi antar derfor at tilført organisk materiale til renseanlegget er noe høyere enn hva som er angitt i søknaden.

#### Tettbebyggelsens samlede utslippsstørrelse

Når det gjelder tettbebyggelsens samlede potensiell størrelse, er vi usikre på om hvorvidt beregningene for tettbebyggelsens totale utslippsstørrelse også omfatter utslipp fra industri/verksted og de små renseanleggene som faller inn under forurensningsforskriften kapittel 12. Kommunen må derfor oppdatere beregningene slik at utslipp under 50 pe, som er regulert etter kapittel 12 og påslipp fra verksted og industri blir inkludert. Oppdatert oversikt over tettbebyggelsens utslippsstørrelse skal være dokumentert og sendt til Statsforvalteren innen 1. mars 2024, jf. pkt. 1.1 i tillatelsen.

Vi har i tillatelsen presisert at dersom størrelsen på det faktiske utslippet i BOF<sub>5</sub> pe overskrider rammen i tillatelsen, så vil dette være i strid med tillatelsen. Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og utslippsstørrelse (pe beregnet BOF<sub>5</sub>). Dersom vurderingen og beregningene viser at behandlingsskapiteten ikke er tilstrekkelig, skal kommunen presentere en konkret plan for å øke behandlingsskapiteten og sikre fremtidig finansiering, jf. pkt. 1.1 i tillatelsen.

#### **4.4 Tekniske forhold**

Statsforvalteren presiserer at med avløpsanlegg menes både renseanlegg og avløpsnett jf. forurensningsforskriften § 11-3 bokstav f).

Renseanlegget skal dimensjoneres slik at anlegget skal klare belastning på maksuke og har rensing i henhold til tillatelsens grenseverdier.

Det er i søknaden redegjort for fremtidsplan for etablering av nytt renseanlegg. Vi har lagt til grunn at kommunens plan er gjeldende, og at nytt renseanlegg vil bli satt i drift senest desember 2025.

Det er planlagt å bygge to linjer med MBBR, hvor den aktive biomassen sitter på biofilmbærere som sirkulerer i vannet. Det fremkommer av søknaden at reaktorene og silene vil bli utformet slik at det er liten risiko for brudd eller oppstuvning i bassengene. Statsforvalteren mener likevel at risikovurderingen må ta opp dette temaet spesifikt og iverksette nødvendige tiltak for å hindre ev. utslipp av bæremedium ved f.eks. uhell. Kommunen må i tillegg innføre rutine som påser at plastbrikkene fra avløpsanlegg ikke havner utenfor avløpsanlegget.



Avløpsledningsnettets skal til enhver tid ha godt nok vedlikehold og tilstrekkelig kapasitet til å forhindre overløpsutslipp forårsaket av for små ledninger eller underdimensjonerte pumpestasjoner og på den måten sikre at renseanlegg fungerer etter hensikten, jf. avsnitt om ledningsnett nedenfor.

## 4.5 Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav

### 4.5.1 Utslipp til vann, jf. pkt. 3.2 i utslippstillatelsen

Utslippsgrensene i tillatelsen er satt med bakgrunn i kommunens søknad, forurensningsforskriften kapittel 14 og ut ifra hva som er mulig å oppnå med bruk av best tilgjengelig teknikk. Bruk av best tilgjengelige teknikker er et fastsatt prinsipp etter forurensningsloven § 2.

Utslippskravene i forurensningsforskriften kapittel 14 er minstekrav som skal ses i sammenheng med miljømålene i vannforskriften, jf. EUs vannrammedirektiv. Statsforvalteren anser etter en konkret avveining av de fordeler og ulemper forurensningen fra avløpssystemet medfører at det er nødvendig å sette strengere krav for rensing av avløpsvannet fra tettbebyggelsen enn minimumskravene angitt i forskriften. I denne vurderingen legger vi til grunn resipientens tåleevne og at resipientens økologiske tilstand er moderat. Nye tiltak er nødvendig for å nå målet om god miljøtilstand.

Utslipp fra tettbebyggelsen vil bli ført til vannforekomsten Rosfjorden (Vannforekomst ID 0201010300-C) i Lygna vannområde. Rosfjorden er i Vann-nett klassifisert som ferskvannspåvirket beskyttet fjord og har moderat økologisk tilstand. Kjemisk tilstand er god, jf. Vann-nett, 26. september 2023. Resipientundersøkelse fra 2019 viser imidlertid at kjemisk tilstand er dårlig. Resultat fra resipientundersøkelse er foreløpig ikke registrert i Vannmiljø/Vann-nett, men vi forventer at kommunen sørger for registrering av utslippsdata i databasen, jf. tillatelsens pkt. 8.4.

Vannforekomstens økologiske tilstand er klassifisert som moderat basert på resultater for bløtbunnsfauna og de indikative verdiene for total fosfor. Det er påvist følsomme arter med et mindre antall individer, men det er arter som er tolerante mot høy belastning av næringsstoffer og/eller forurensninger som dominerer. Det foreligger ingen informasjon om større aktive antropogene kilder til forurensning i Rosfjorden utover avløpsrenseanleggene.

Det var i 1992 høyt arts mangfold for bløtbunnsfauna, høye oksygenverdier i dypområdene og gode miljøforhold i Rosfjorden, jf. *Resipientundersøkelser i Rosfjorden Vest-Agder*, NIVA, Rapp O-92115, 1994. I resipientundersøkelsen fra 2019 ble det målt høye verdier for total fosfor og resultatene indikerer «svært dårlig» tilstand for dette stoffet i vinterperioden. Etter vår vurdering er utslippsreducerende tiltak nødvendig allerede nå, og vi stiller derfor krav om fosforreduksjon for å unngå eutrofiering i den innerste delen av Rosfjorden.

Sekundærrensing av avløpsvann er nødvendig og et minimumskrav i forurensningsforskriften kapittel 14. I søknaden er det ikke opplyst om forventet renseseffekt for organisk stoff. Vi mener at det er mulig å oppnå høyere utslippsreduksjon for organisk stoff i et MBBR renseanlegg enn minimumskravene i forurensningsforskriften. Etter kommunens kommentar til utkast til tillatelse setter vi likevel ikke strengere krav for BOD<sub>5</sub> og KOF enn forskriftens minimumskrav. Samtidig ser vi



at kjemisk etterfelling kan bidra til at en større andel organisk materiale kan tas ut med slam fra flotasjonstrinnet som igjen resulterer i at belastning på biotrinnet kan reduseres, dermed kan organisk belastning på renseanlegget økes med opp mot 50 %, jf. søknaden. Dette underbygger også at fosforfjerning vil bidra til bedre samlet renseeffekt.

Vi stiller ikke krav om nitrogenfjerning, men vi har fastsatt krav om at kommunen inkluderer total-nitrogen i måleprogrammet for å skaffe datagrunnlag og for å avgjøre om det er behov for nitrogenrensing. Total-nitrogen er også en parameter som skal inngå i resipientovervåkingen.

Vi har foreløpig valgt å ikke sette maksimalt tillatt mengde utslipp oppgitt i kg/tonn per år, men kommunen skal i den årlige rapporteringen redegjøre for årlig utslippsmengde for organisk stoff, nitrogen og fosfor. I resipientundersøkelsen er det i tillegg viktig at kommunen vurderer resipientens restkapasitet.

#### *4.5.2 Behov for å endre områdeinndeling*

Vi ser at miljøtilstand i Rosfjorden har blitt dårligere og resultat etter resipientundersøkelsen fra 2019 tilsier at det er behov for tiltak, i form av bedre rensing av avløpsvann, for å oppnå vannforskriften miljømål om god økologisk og kjemisk tilstand. Vi mener også at det kan være behov for å endre områdeinndeling og omklassifisere Rosfjorden fra mindre følsomt område til følsomt område, jf. forurensningsforskriften §§ 11-6 og 14-8. Vi vil derfor sende informasjon om miljøtilstand til Miljødirektoratet som har myndighet til å vurdere og ev. endre områdeinndelingen for Rosfjorden.

#### *4.5.3 Ledningsnett, jf. punkt 3.1 i utslippstillatelsen*

I tillatelsen har vi satt krav til avløpsnettets funksjon, vedlikehold og fornyelse. Kommunen skal prioritere tiltak for overvannshåndtering for å sørge for at spillvannssystemet ikke vil bli overbelastet av fremmedvann.

Avløpsnett i Lyngdal sentrum er bygget som separatsystem, men det er i søknaden opplyst at det under regnvær er en betydelig økning i vannmengde, og at dette skyldes feilkoblinger og innlekking av grunnvann. Klimaendringer vil føre til høyere nedbørintensiteter, som igjen vil føre til økt fremmedvannandel til renseanlegget. Det fremkommer av søknaden at overvann ofte gir problemer med det kommunale ledningsnett og i renseanleggene. Pumpestasjoner har ved flere anledninger sviktet under flomepisoder og strømstans. Vi mener derfor at det er nødvendig at kommunen skal systematisk gjennomføre tiltak for å redusere andelen fremmedvann i ledningsnett. Det er fastsatt vilkår i tillatelsen om at kommunen utarbeider en tiltaksplan for å redusere tilførselen av overvann og annet fremmedvann til det kommunale avløpssystemet samt vurderer ev. behov for rensing av forurenset overvann.

Det er relativt mange pumpestasjoner i ledningsnett i Lyngdal kommune, og mange av dem (over 60 %) er ikke tilkoblet driftsovervåkingssystemet. Det er også opplyst at den gjennomsnittlige alderen for avløpspumpestasjoner i Lyngdal kommune er 17 år. Vi mener derfor at det er stort behov for å sette av tilstrekkelige ressurser til fornyelse og systematisk vedlikehold av pumpestasjonene. Dårlig tilstand på avløpsnett kan utgjøre en risiko for forurensning og føre



til fare både for miljø og helse. Vi mener derfor at det er nødvendig å oppgradere og fornye ledningsnettene og setter krav om en fornyelsestakt på 1,0 % per år frem til 2040, jf. også vår ytterligere begrunnelse under pkt. 6.5 *Statsforvalterens svar på kommentarer*.

Registrering og beregning av driftstid for utslipp fra overløp er minimumskrav i forurensningsforskriften, jf. § 14-5. Dette innebærer også at kommunen skal ha oversikt over sine utslipp og hvilke påvirkninger dette kan ha på vannforekomster, naturtyper og sårbare arter, jf. tillatelsens pkt. 2.8. Det er i tillegg stilt krav om at kommunen rapporterer data på både regnvannsoverløp og nødoverløp. Kommunen skal i den årlige rapporteringen legge inn informasjon om navn/sted og koordinater, mengde og/eller samlet tid med overløp samt hav som er resipient for hvert enkelte overløp.

Kommunen skal også arbeide aktivt og systematisk for å registrere ledninger og oppdatere ledningskartverket. Dette vil gjøre overvåkingen av ledningsnettene lettere og mer presis.

Vi har også presisert at miljørisikovurderingen skal inneholde en vurdering av klimatilpassing av avløpsanlegget. Miljørisikovurderingen henger sammen med tiltaksplanen, slik at kommunen først må gjøre en kartlegging og analysere konsekvenser.

Tillatelsen legger stor vekt på risikovurderinger, tallfesting av funksjonsmål og planlegging av tiltak for å redusere fremmedvannmengden. Utarbeidelse av en forpliktende tilstands- og tiltaksplan med funksjonsmål for avløpsnettene er en viktig del i dette arbeidet.

Selv om det ikke er store virksomheter med påslipp til kommunalt nett, er det flere små næringsvirksomheter som til sammen tilfører betydelige mengder avløpsvann til renseanlegget. Vi har derfor stilt krav om at kommunen skal ha oversikt over alle påslipp, og at disse skal vurderes med hensyn til miljørisiko.

I søknaden beregnet kommunen at tilknytningsgraden er 95,5 %, og at boligene som i dag ikke er tilkoblet kommunalt avløp har egen slamavskiller. Kommunen vil sørge for disse boligene vil bli koblet til renseanlegget innen 2030. Vi mener derfor at det er rimelig å sette krav på 98,0 % tilknytningsgrad.

#### *4.5.4 Lukt og støy, jf. punkt 4 og 5 i utslippstillatelsen*

Statsforvalteren har stilt vilkår for støy og lukt. Disse kravene er standardkrav som også gis til industribedrifter. Kravene sikrer at avløpsanlegget blir drevet slik at naboer ikke blir utsatt for mer lukt og støy enn det som er regnet for å være akseptabelt for denne type virksomhet.

Lukt skal være en viktig styringsparameter for aktiviteten ved avløpsrenseanlegget. Kommunen skal ha oversikt over de delene av driften som kan gi lukt og fortløpende vurdere nødvendige tiltak for å redusere luktutslipp og dokumentere disse. Kommunen skal som en del av internkontrollen registrere og håndtere eventuelle klager. Ved klage på lukt og støy kan Statsforvalteren pålegge kommunen å gjennomføre målinger og ev. sette i verk tiltak.



Utslipp av støy kan også medføre ulemper for nærmiljøet. I tillatelsens punkt 5 i har vi satt vilkår til støy i tråd med dagens praksis for avløpstillatelser, basert på *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2021).

#### *4.5.5 Avfall og avløpsslam jf. punkt 6 i utslippstillatelsen*

Plikten til å sørge for at all håndtering av avfall skjer i overensstemmelse med forurensningsloven, herunder avfallsforskriften, er konkretisert i tillatelsens punkt 6.

Kommunen har ikke søkt om behandling av slam. Avvanning av slam anses ikke som behandling, men blant annet hygenisering og stabilisering av slam anses som behandling.

Kommunen skal ha oversikt over hvilke mengder råslam som oppstår i renseanlegget, slamkvalitet og videre håndtering. Dette skal inngå i egenkontrollrapporteringen for renseanlegget, se pkt. 11.

Avløpsslam som ikke behandles på stedet skal forbehandles, slik at det blir egnet for transport til behandlingsanlegg. Avløpsslam som ikke overholder kravene i gjødselvereforskriften, og dermed ikke er egnet for bruk, skal leveres til godkjent mottaksanlegg for avfall og ikke blandes sammen med annet avløpsslam.

#### *4.5.6 Resipientovervåking, jf. pkt. 8 i utslippstillatelsen*

I henhold til forurensningsforskriften § 14-9, skal kommunen utføre regelmessig overvåking og undersøkelser av de vannforekomstene som berøres av avløpsvann. I tillegg er det krav i vannforskriften om at tilstanden i vannforekomsten skal overvåkes for å se hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden og dokumentere om utslippene medfører forringelse, eller at miljømål ikke nås, jf. vannforskriften §§ 4 og 18.

Tillatelsens vilkår i pkt. 8 presiserer derfor at kommunen skal utføre regelmessig overvåking av vannkvalitet i berørte vassdrag og fjordområder. Overvåkingen skal gjennomføres i overensstemmelse med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking, jf. § 18 og vedlegg V punkt 1.3 i vannforskriften. Overvåkingsprogrammet skal følge de anbefalinger gitt i til enhver tid gjeldende versjon av veilederne «Overvåking av miljøtilstand i vann» (02:2009) og «Klassifisering av miljøtilstand i vann» (02:2018).

Overvåkingsprogrammet skal utarbeides av uavhengig firma med spesiell fagkompetanse på området i samråd med teknisk etat og de lokale helse- og miljømyndigheter.

Overvåkingen skal videre gjennomføres i hovedsak med et intervall på tre år.

Dersom tilsvarende overvåking også utføres av andre, plikter kommunen å bidra til å gjennomføre en samordnet eller felles overvåking. Krav om samordning følger også av internkontrollforskriften § 6.



Miljøovervåking og utslippskontroll vil gi informasjon om avløpsanleggets påvirkning på ytre miljø, og på bakgrunn av dette vil vi kunne vurdere å pålegge tiltak.

Det er utarbeidet to veiledere, klassifiseringsveilederen og eksempelsamlingen, som kan være til hjelp.

Vi har fastsatt krav i tillatelsens punkt 8.3 om at overvåkingsdata fra overvåking skal registreres i databasen Vannmiljø.

#### **4.6 Konklusjon**

Vi har vurdert søknaden og kommet frem til at fordelene er større enn ulempene ved å gi tillatelse for rensede avløpsvann for Lyngdal tettbebyggelse.

Ifølge resipientundersøkelsen er det usikkert i hvor stor grad økt utslipp fra utvidet avløpsrenseanlegg vil påvirke vannforekomsten, men det vil være en risiko for at utslippet kombinert med andre kilder/prosesser i fjorden vil innvirke negativt. Vi mener likevel at det er forsvarlig å gi tillatelse for avløpsanlegget, basert på at nytt og moderne anlegg med sekundærrensing og fosforfjerning vil sikre en høygradig rensing jamført med eksisterende renseanlegg med veldig lav renseseffekt. Vi forutsetter at avløpsanlegget drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Denne tillatelsen fritar ikke Lyngdal kommune fra å innhente nødvendige tillatelser etter andre lover eller plikt til å overholde bestemmelser og påbud som gis med hjemmel i slike lover.

## **5. Faktagrunnlag**

### **5.1 Om avløpssituasjon i Lyngdal kommune og eksisterende renseanlegg**

Asplan Viak har utarbeidet en hovedplan for avløp for Lyngdal kommune (Asplan Viak, 2022). Hovedplanen for avløp gjelder perioden 2022-2032 og skal være en plan for kommunens prioriteringer og aktiviteter innenfor avløpssektoren i planperioden. Hovedplanen for avløp er kommunens politisk styrende dokument for å nå miljøstandarder kommunen selv setter.

Lyngdal kommune eier og drifter tolv avløpsrenseanlegg som har utslipp fra mindre tettbebyggelser (50-10 000 pe). Disse anleggene er regulert etter forurensningsforskriften kapittel 13. I tillegg er det opplyst at det er flere private renseanlegg, men det foreligger ikke en fullstendig oversikt over disse.

Fire av disse renseanleggene har utslipp til Rosfjorden:

- Austad RA (slamavskiller, 150 pe)
- Hansvik RA (slamavskiller, 200 pe)
- Svenevik RA (slamavskiller, 450 pe)
- Holmsundet (silanlegg, 6 100 pe), bygd i 1996.



Nye Holmsundet RA skal behandle avløp fra dagens Holmsundet RA og Svenevik RA.

## 5.2 Lokalisering av renseanlegg og naturmangfold i området

Renseanlegget skal ligge på gårds- og bruksnr. 64/1 og 64/6, og kommunen er grunneier.

Rosfjordsanden innerst i fjorden er en viktig badeplass. Lyngdal kommune tar prøver av badevannskvaliteten. Det var god badevannskvalitet ved siste måling (24.08.2022).

Det er flere mindre bryggeanlegg i fjorden og en stor småbåthavn ved Agnefest. Det er også fiskeinteresser i hele fjorden.

Det er ingen boliger i umiddelbar nærheten av renseanlegget, kun havnerelaterte industri/bedrifter. Avstanden til renseanlegget fra den nærmeste boligen i dag er ca. 100 m.

Det er registrert én art av nasjonal interesse på området, lomvi (*Uria aalge*), trua art. I norsk rødliste fra 2021 er den klassifisert som sterkt truet (CR). Ellers er det ikke registrert arter av nasjonale forvaltningsinteresser i umiddelbar nærheten av renseanlegget, jf. Miljødirektoratet sin Naturbase.

Utslippspunktet fra avløpsrenseanlegget ligger i nærheten av en svært viktig ålegraslokalitet (ID BM00057893). Det ble også observert havelle (*Clangula hyemalis*), som er klassifisert som en nær truet art.

## 5.3 Om planlagt renseanlegg

I søknaden er det beskrevet at kommunen velger en biologisk renseprosess, MBBR, der aktiv biomasse sitter på biofilmbærere som sirkulerer i vannet. Luftingen i bioraktorene vil sørge både for oksygentilførsel og omrøring. For separasjon av overskuddslam er det valgt flotasjon.

Det nye renseanlegget skal ha eget septikmottak for eksternt slam for å kunne ta imot opp til 60 m<sup>3</sup> septik per dag.

Følgende renseprosess er planlagt:

- Forbehandling
  - Innløpsrist med åpning 3 mm
  - Sand- og fettfang
- Biologisk rensing
  - Fastbiofilmprosess, MBBR
- Sluttseparasjon
  - Flotasjon med polymer (forberedt for utfelling av fosfor)

Anlegget vil ha to ulike slamfraksjoner (slam fra septikmottak med antatt 2 % TS og biologisk/kjemisk slam fra flotasjon med antatt 3 % TS). For å lette videre slambehandling bør disse fraksjonene blandes.



Renseprosessen vil bli dimensjonert for fosforfjerning og det er satt av areal til senere etablering av flokkuleringsbasseng mellom biotrinns og flotasjonsbasseng. Ved kjemisk etterfelling kan en større andel organisk materiale tas ut med slam fra flotasjonstrinnet. En konsekvens av dette er at belastning på biotrinnet kan reduseres, og dermed kan organisk belastning på renseanlegget økes med opp mot 50 %.

I søknaden er det presentert en fremdriftsplan for etableringen av nytt renseanlegg:

- Innledende fase/forprosjektering: mai 2022 – des. 2022
- Detaljprosjektering: mars 2023 – mars 2024
- Kontrahering entrepriser: feb. 2024 – mai 2024
- Byggefase: mai 2024 – jul. 2025
- Testing og igangkjøring: aug. 2025 – des. 2025

Utarbeidelsen av forprosjekt er politisk vedtatt av investeringsutvalget i Lyngdal kommune 26. oktober 2021 (sak 2021/4575 Forprosjekt nytt renseanlegg).

#### 5.4 Ledningsnett

I avløpssystemet til nye Holmsundet RA er det ca. 68 km avløpsledningsnett og 25 pumpestasjoner. De aller fleste pumpestasjonene har nødoverløp. Mange av pumpestasjonene er ikke tilkoblet driftsovervåkningssystemet, og den gjennomsnittlige alderen for avløpspumpestasjoner er 17 år.

Ifølge hovedplan for avløp er ledningskartverket mangelfullt. Dette gjelder spesielt for eldre ledninger, men også noen nylig lagte ledninger er uregistrerte. Kommunen har iverksatt tiltak for at nye ledninger skal bli riktig registrert samt startet et registreringsprosjekt av det eksisterende ledningsnettet. I slutten av 2021 ble ledningskartverket betydelig oppdatert, spesielt for det som tidligere var Audnedal kommune, og arbeidet pågår fremdeles.

#### 5.5 Områdeinndeling

Kyststrekningen øst for Lindesnes med tilhørende nedbørfelt er klassifisert som følsomme områder, jf. forurensningsforskriften § 11-6 vedlegg 1 pkt. 1.2. Det som tidligere var Audnedal kommune, men som etter kommunesammenslåingen nå er del av Lyngdal kommune, inngår her. Mindre følsomme områder omfatter kystfarvann og elvemunninger vest for Lindesnes. Lyngdal kommune slik den var før kommunesammenslåingen inngår her.

#### 5.6 Resipientundersøkelser

Rosfjorden (ID.nr.: 0201010300-C) er resipient for utslipp fra Holmsundet, Svenevik og Austad. Vannforekomsten er i Vann-nett karakterisert som ferskvannspåvirket beskyttet fjord og ifølge vann-nett.no oppnås miljømålene uten registrerte unntak.

Rosfjorden er ca. ti km lang og én km bred og har en relativt dyp terskel som avgrenser fjorden fra kystvann utenfor. Tidligere undersøkelser av bløtbunnsfauna i Rosfjorden, påviste høyt artsmangfold og -sammensetning (*Resipientundersøkelse i Rosfjorden Vest-Agder 1992*, NIVA, 15. februar 1994).





Det er utført resipientundersøkelse i forbindelse med søknad om ny utslippstillatelse, jf. *Resipientundersøkelse Rosfjorden*, Prosjektnr.: A112585, 30. mai 2019, COWI.

Rapporten fra COWI konkluderer med at økologisk tilstand er god, basert på undersøkelsene av bløtbunnsfauna. Arter som er tolerante mot høy belastning av næringsstoffer og/eller forurensninger dominerer, men det er også påvist følsomme arter med et mindre antall individer. Ved en stasjon ligger klassifiseringen nært grensen til «moderat» tilstand. Graden av organisk belastning tilsvarer «moderat» til «dårlig» tilstand ved fire av seks stasjoner. Resultatene indikerer «svært dårlig» tilstand for total-fosfor i vinterperioden.

Miljøstatus i sedimentene er hovedsakelig styrt av innholdet av enkeltforbindelser av PAH, men også konsentrasjoner av kvikksølv, kadmium og tributyltinn (TBT). I prøvene av blåskjell er det dokumentert forhøyede konsentrasjoner av sum PAH16 ved fire av fem stasjoner.

Det er påvist svært høye konsentrasjoner av total fosfor ved alle målepunkter. Trolig er hovedandelen av fosfor ikke partikulært bundet, særlig i de ytre delene av fjorden. Høye konsentrasjoner av fosfor i overflatevannet kan medføre kraftig planktonoppblomstring i vekstperioden, og sekundært økt organisk innhold. Resultatene indikerer «svært dårlig» tilstand for total-fosfor i vinterperioden.

For termotolerante koliforme bakterier (TKB) er det påvist forhøyede verdier i enkeltprøver utenfor utslippsrør.

I henhold til Veileder 02:2018 (Miljødirektoratet, 2018) vil vannforekomsten klassifiseres som «moderat» økologisk tilstand basert på resultater for bløtbunnsfauna og de indikative verdiene for total fosfor. Kjemisk tilstand vil basert på sedimentundersøkelsene klassifiseres som «ikke god».

Faunasammensetningen var tilsvarende i nærliggende sjøområder.

Det foreligger ingen informasjon om større aktive menneskeskapte kilder til forurensning i Rosfjorden utover avløpsrensaneanlegget. Den opprinnelige naturtilstanden er ikke kjent. Det vurderes som usikkert i hvor stor grad økt utslipp fra utvidet avløpsrensaneanlegg vil påvirke vannforekomsten, men det vil være en risiko for at utslippet kombinert med andre kilder/prosesser i fjorden vil innvirke negativt.

## 6. Saksgang

### 6.1 Korrespondanse

- Møte med Lyngdal kommune, søknad om ny utslippstillatelse, 16. september 2021.
- Korrespondanse om resipientundersøkelse, 14. september 2022.
- Søknad om utslippstillatelse, 2. desember 2022.
- Orientering om saksbehandling og varsel om gebyr, 26. januar 2023.
- Høring av søknad om ny utslippstillatelse, 26. januar 2023.



- Utkast til ny tillatelse den 24. oktober 2023.
- Møte med Lyngdal kommune 30. oktober 2023.
- Kommentarer til utkast til utslippstillatelse den 11. og 13. november 2023.
- Vedtak om dispensasjon den 17. november 2023.

## 6.2 Høring

Statsforvalteren forhåndsvarslet søknaden i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5. Vi la også søknaden ut på vår hjemmeside. Søknad om tillatelsen var på høring mellom 27. januar og 1. mars 2023. Vi har mottatt to uttalelser som er oppsummert under:

Kystverket har ikke kommentarer til bestemmelsene i forurensningsloven, men gjør oppmerksom på at mudring i sjø kan kreve tillatelse etter havne- og farvannslovens bestemmelser (HFL). Områdene ligger i kommunalt sjøområde jf. HFL § 3 bokstav f), og det er dermed kommunen som må vurdere om tiltaket (mudring) krever tillatelse etter loven.

Fiskeridirektoratet opplyser om at det er registrert ålegrasforekomster i området. Noe lenger ute i fjorden fiskes det etter reke. Det kan i tillegg foregå et generelt fiske med garn, teiner o.l. i det nære farvannet. Ellers er det ikke registrert spesielle fiskerier, eller akvakulturanlegg og gyteområder, innerst i Rosfjorden.

Fiskeridirektoratet ser det som svært negativt om miljøgifter slippes ut i naturmiljøet hvor de akkumuleres i næringskjeden og som på sikt, representerer en mulig fare for mennesker og dyr. Det må stilles strenge krav til å redusere utslipp til sjø som er skadelig for det marine naturmiljøet. Spesielt har miljøfarlige stoffer negative konsekvenser til gyte- og oppvekstområder for marine organismer og for fiskeriene i utslippenes influensområder.

Fiskeridirektoratet påpeker også viktigheten av mattrygghet og helse.

Det antas at nødutslippsledning legges i samme trase som eksisterende ledning. Fiskeridirektoratet forutsetter at man ved utslippstillatelse av avløpsvann til sjø stiller tilstrekkelige rensekrav til utslipp o.a. avbøtende tiltak, slik som overvåkning og kontroll av mengde og vannkvalitet, overvåkingsprogram med utslippskrav, internkontroll, beredskapsplan e.l.

Statsforvalteren har vurdert uttalelsene og kommentarene fra kommunen ved behandlingen av søknaden.

## 6.3 Møte mellom Lyngdal kommune og Statsforvalteren

Det ble avholdt møte mellom Lyngdal kommune og Statsforvalterens miljøvernavdeling den 30. oktober 2023. Kommunens konsulenter fra Asplan Viak AS deltok også i møtet. Hensikten med møtet var å ha en gjennomgang av vilkårene i utkast til tillatelse.

## 6.4 Lyngdal kommune sine kommentarer til utkast til tillatelse

Statsforvalteren oversendte et utkast til tillatelse til Lyngdal kommune den 24. oktober 2023.

Vi har mottatt kommentarer til utkastet den 11. og 13. november 2023.

Kort oppsummering av kommunens kommentarer:



### Tettbebyggelsen

Kommunen viser til tettbebyggelsens avgrensning på vedlagte kartbilag og påpeker at områdene Austad og Hausvik faller utenfor tettbebyggelsen fordi det er store avstander mellom tettbebyggelsene. Det vises til at det er 1,7 km mellom tettbebyggelsene Lyngdal og Austad og ca. 7 km mellom tettbebyggelsene Lyngdal og Hausvik.

Kommunen ber om at tabellene i utkast til tillatelsen pkt. 3.2.1 og 3.2.2 må endres som følge av ovenstående avklaringer.

### Frister

Kommunen ønsker at fornyelsen av nettet fram til år 2040 settes til 0,5 % pr år og deretter 1 % pr år. Kommunen mener at kravet til årlig fornyelse av ledningsnettet med 2% pr år ikke kan aksepteres ettersom avløpsnettet er 100% separatsystem og den eldste ledningen som er i drift er fra 1970.

Fra 1976 er det lagt ledninger av PVC og hovednettet er i hovedsak bygd ut fra 1990 og er dermed relativt nytt. Kommunen har allerede sanert det eldre ledningsnettet med betongrør.

Kommunen ber om at fristen for virkningsgrad endres i tillatelsens pkt. 3.1.5.

### Rensekrav

Kommunen fremholder at forurensningsforskriftens minimumskrav skal gjelde for rensing. Kommunen påpeker at det er behov for et eget separasjonstrinn etter felling for å tilfredsstillere tillatelsens krav om rensing av organisk materiale, og dette vil innebære en vesentlig kostnad for anlegget og ikke står i forhold til effekten av å heve rensingskravet fra 70% til 80 % for BOF<sub>5</sub>.

Kommunen mener at resipientundersøkelsen viser meget gode forhold i resipienten med hensyn til næringsalter i hele måleperioden med unntak av total fosfor. Det framgår her at målt konsentrasjon av total fosfor er lavest innerst i fjorden der utslippet skjer og stiger utover. Det er i rapporten ikke vurdert om målingen av total fosfor har sammenheng med utslipp av kommunalt avløpsvann fra bebyggelsen. Kommunen viser til at konsentrasjonen av fosfor er 63 mikrogram/l.

Kommunen viser til NIVA-rapport fra 1992 hvor vannutskiftingen i fjorden er målt til 500 m<sup>3</sup>/s på det laveste, og det er meget god utskifting av vannmassene i fjorden, som ikke er en terskelfjord. Med utslipp av kommunalt avløpsvann fra dagens 6 000 pe og et fosforutslipp på 1,8 g/pe vil utslippet bli fortynt i denne vannmengden. Det er derfor hevet over tvil at mengden total fosfor i resipienten ikke kan knyttes til utslippet av kommunalt avløpsvann, men må skyldes andre forhold. Kommunen mener derfor at det ikke kan settes krav til rensing av fosfor på dette tynne grunnlaget og at utslippet fra kommunalt avløpsvann ikke er av noen betydning for konsentrasjon av total fosfor i fjorden. Kravet til fjerning av fosfor må derfor utgå som et krav på dette tidspunktet og aksepteres ikke.

## **6.5 Statsforvalterens svar på kommentarer**

Endringer i den endelige tillatelsen er gjort på bakgrunn av tilbakemeldingen fra Lyngdal kommune.

### Tettbebyggelsen

Tettbebyggelsens avgrensning er endret i tråd med kommunens kommentarer.



### Frister

- Statsforvalteren tar merknad om vilkår i punkt 3.1.2 om plan for fornyelse delvis til følge. Fornyelsen av avløpsnett settes til 1,0 % per år fram til år 2040 for å sikre nødvendig og forsvarlig fornying av avløpsnett. Vi begrunner dette kravet med at det i forbindelse med søknaden er gjort en analyse av avløpstidsserie som viser at det er betydelig innlekk av fremmedvann til avløpsnett. Beregningene viser at de høyeste fremmedvannmengdene er mellom 63 % og 61 %. Vi bemerker at det er registrert betydelig økning i vannmengde under regnvær som skyldes feilkoblinger og innlekking av grunnvann, jf. opplysninger i søknaden. Stigende alder på avløpsnett kan medføre økende risiko for lekkasje og forurensing av miljøet. Både ut ifra et bærekraftig perspektiv og miljømessig hensyn er det nødvendig å skifte ut og rehabilitere avløpsnett planmessig og fortere enn kommunens forslag på 0,5 %. Fornyelsestakt på 0,5 % er ikke begrunnet godt nok, og det foreligger heller ikke en grundig fornyelsesplan med tilhørende tilstandsvurderinger for ledningsnett.
- Statsforvalteren tar anmodning om endring i vilkår 3.1.5 til følge og endrer fristen fra 31. desember 2028 til 31. desember 2030.

### Rensekrav

Kommunen viser til undersøkelser utført av NIVA fra 1992 og mener det er meget god utskifting av vannmassene i fjorden. Statsforvalteren mener den nevnte undersøkelsen verken er en fullstendig hydromorfologisk kartlegging eller detaljert nok til å konkludere med at utslippet fra avløpsanlegget ikke vil gi negative konsekvenser innerst i fjorden. Kommunen viser til at det er meget gode forhold i resipienten med hensyn til næringsalter i hele måleperioden med unntak av total fosfor. Tillatelsens krav om fosforfjerning er nettopp fastsatt pga. de svært høye fosforverdiene. Rensekrav for fosfor er dermed nødvendig og må innføres med bakgrunn av resipientundersøkelse fra 2019. I den sammenheng viser vi til prinsippene i naturmangfoldloven og viktigheten av å begrense utslipp av fosfor for å unngå uheldige konsekvenser for naturmangfoldet i fjorden, jf. føre-var-prinsippet og samlet belastning på økosystemet i naturmangfoldloven §§ 9 og 10. Kommunen mener også at mengden av fosfor ikke kan knyttes til utslippet fra avløpsanlegget. I den forbindelse viser vi til rapport fra COWI. Ifølge rapporten foreligger det ingen informasjon om større aktive antropogene kilder til forurensning i Rosfjorden utover avløpsrenseanleggene.

Når det gjelder rensing av organisk stoff har vi satt krav om 70 % rensing av  $BOF_5$  og 75 % rensing av  $KOF_{CR}$  ved utslipp. Dette er i tråd med kommunens kommentar.

## **7 Klageadgang**

Lyngdal kommune og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket om ny tillatelse og vedtaket om saksbehandlingsgebyr (gebyrsatsen), jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Agder.



En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Vi sender kopi av dette brevet med vedlegg til berørte i saken og kunngjør vedtaket på hjemmesiden vår (<https://www.statsforvalteren.no/nb/agder/>)

Med hilsen

Ingunn Løvdal (e.f.)  
miljøverndirektør

Veronica Skjævestad  
seksjonsleder

*Dokumentet er elektronisk godkjent*

Vedlegg:

- 1 Utslippstillatelse med vilkår for utslipp av avløpsvann fra Lyngdal tettbebyggelse - Holmsundet RA

Kopi til:

Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NATURVERNFORBUNDET I LINDESNES	c/o Rådmund Steinsvåg Nesehaven 1	4513	MANDAL
Leif Helge Kvinen	Å Gate 19	4580	Lyngdal
Paula Rosfjord Eikeland	Svenevigsveien 52	4580	Lyngdal
FISKERIDIREKTORATET TROMSØ	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
L-INVEST HOLDING AS	Dueveien 1	4580	LYNGDAL
RICHARD BUCH EIENDOM AS	Postboks 19	4551	FARSUND